

TRIBUNA LUCENSE

Victorino Pérez Prieto

Chao Rego, a fidelidade

Hai uns días falaba eu desde esta páxina de **El Progreso** dun galego grande, dos de talla singular, verdadeiro luxo de Galicia, non porque este Pobo e esta Terra non merezan persoas así, senón porque telas é un privilexio que non posúen tódolos pobos. Referíame ó teólogo e escritor galeguista Andrés Torres Queiruga, recentemente homenaxeado co título de "galego egrexio" na tradicional cea anual dos Premios da Crítica. Alguén me dixo entón que escribira con paixón e que transparentaba a amizade que nos une desde hai moitos anos; pero non negaba que eran verbas escritas con xustiza.

Hoxe falo tamén con paixón, pero igualmente con xustiza, doutro dos homes grandes que deu esta Terra, ó que me unen, como a Torres Queiruga, vencellos de respecto e amizade. Falo de Xosé Chao Rego, que tamén vai ser homenaxeado, desta volta en Guitiriz, no marco dos "Encontros na Terra Cha", que ven organizando desde hai anos outro cura galeguista, Alfonso Blanco Torrado.

Foi Siro, o gran caricaturista galego, quen lle escribiu a Chao o Limiar máis orixinal que teño visto endexamais nun libro "serio". Foi o prólogo singular para un libro singular, que ben podería converterse na "biblia do galeguismo", con máis exactitude aínda que o *Sempre en Galiza* de Castelao, pois analiza máis fondamente as raíces do ser galego, da súa identidade étnica, ética e cultural. Estou a falar de *Eu renazo galego. Ensaio sobre identidade galega*; este libro, posiblemente o máis importante da longa produción ensaística de Chao Rego, xa recibiu un merecido recoñecemento ó ser galardonado hai dez anos co Premio da Crítica.

Neste Limiar escrito e debuxado por Siro, o gran caricaturista recoñecía algo que Chao e moitos máis vimos dicindo desde hai moito tempo: Nacer en Galicia non supón nacer galego. "A inmensa maioría dos galegos nacemos entangariñados —di Siro—, e tardamos en atopar a cova do lobo que nos deixe desentangariñados. Pra sermos galegos, pra sentir e vivir conscientemente en galego, cómpre-

nos, ás máis das veces *re-nacer*... recuperar a propia dimensión orixinal". A caricatura de Chao na bañeira berrando "¡Eureka!", coma o vello sabio grego, sempre estivo desde aquela no meu maxin, vinculada a este libro revelador e "rebelador". Quizais porque eu tamén "nacín galego" un día, aínda que non nacera en terra galega, nin nacera galego do ventre da miña nai. Os dous somos "conversos", e quizais por iso temos un aquel de apóstolos, coma noutrora o fixeran os homes da xeración "Nós", tal como teño estudado.

Eu renazo galego non foi o único libro de Chao sobre a identidade galega, catro anos despois, no 1987, saíu do prelo *Para comprendermos Galicia*, un paso adiante no proxecto de ir abrindo camiños ó que debe ser Galicia. Por iso, o libro vai máis aló do discurso científico, para chegar ó discurso programático, como recoñece o tamén galardonado antropólogo Marcial Gondar no Limiar. Porque a fidelidade ás raíces propias —apunta Marcial— "non é nin un luxo, nin un capricho, nin chochén de vello, senón simplemente unha necesidade".

A obra galega de Chao complétase con outros nove libros máis, ós que compre engadir dous máis en colaboración. Aparte dun curioso libro titulado *O misterio do lume*, froito da súa teima polo mundo simbólico, esa obra galega está marcada polo carácter relixioso, e particularmente bíblico: *Introducción ao Xénesis* (1973), e sobre todo a súa magna obra *Historia do pobo de Xesús*, sinxela e popular, e ó mesmo tempo rigorosa e documentada introducción á Biblia, que vai xa polo sétimo tomo, editado este ano. As obras en colaboración, editadas a comezos dos 70, manifestan tamén claramente a súa preocupación e a orientación do seu labor: *A parroquia hoxe* e *As relacións Igrexa-Mundo en Galicia*. A esta obra galega compre engadir outros tres libros en castelán.

Galeguismo e cristianismo son as dúas teimas que definen desde hai ben anos o esforzo de Chao, verdadeiro mago da palabra. Creativo e áxil, como queda de manifesto nos versos do "Cantar do irimego", que publica na revista *Irimia* desde o seu comezo, e xa vai polo número 436.

Ten Pepe Chao unha das mellores prosas que se escriben hoxe en Galicia, como recoñecía hai anos Torres Queiruga. Esa pluma áxil non para cada día, non só desde as páxinas da revista citada, senón tamén desde *Encrucillada*, da que é cofundador, desde *La Voz de Galicia* desde hai máis de vinte anos; e logo as publicacións castelás *Pastoral Misionera*, *Equipos en Misión*, e hai anos na revista católica con máis difusión no Estado, *Vida Nueva*.

Pero trabucariase o lector se crera que Chao é unha rata de biblioteca, é máis ben un intelectual orgánico, a súa reflexión parte da acción e quere que volva a ela de novo. Licenciado en Filosofía e Teoloxía, exerceu de cura moitos anos, no Seminario e nunha parroquia de Ferrol, cidade onde era abondo coñecido polo seu labor comprometido. Foi este labor activista de pregoeiro e organizador dunha Igrexa Nova, máis acorde coas correntes do Vaticano II, na parroquia e nos "Coloquios europeos", o que o puxo en situacións verdadeiramente apuradas nos últimos anos do franquismo, ata chegar a ser procesado polo TOP, de nefasta memoria, e pasando varias semanas en prisión. O Pepe xerador e artellador de proxectos levouno tamén a ser co-creador da *Asociación Irimia* e a súa *Romaxe de Crentes Galegos*, que quere casar fe e galeguidade, desde o espírito festeiro, popular e relixioso.

Chao Rego non exerce hoxe o labor ministerial-sacerdotal, pero segue a predicar ese mesmo catolicismo renovar desde a súa reflexión relixiosa semanal en "La Voz de Galicia" ("O abeiro da fe"), que manifesta un pensador fondamente enraizado na Biblia, na Igrexa e en Galicia. Segue tamén a predicar o seu proxecto dunha Igrexa mergullada na realidade fonda do ser galego, desde charlas, mesas redondas e tódolos foros nos que se lle pide a súa participación. E segue a predicar o galeguismo desde o seu traballo cotián como profesor de Lingua e Literatura Galega.

Graciñas Pepe, polo teu labor, aínda que moitos, sobre todo na túa Igrexa, non o aproben nin o entendan.